

“Het is een groot goed dat er een denktank-achtige organisatie binnen een politieke partij is die de onafhankelijkheid waarborgt”

Zes jaar waren **Annet Aris** en **Margot Scheltema** bestuursleden van de Mr. Hans van Mierlo Stichting (VMS), het wetenschappelijk bureau van D66. Recentelijk namen ze afscheid. Onder hun hoede kwamen drie directeuren en talloze wetenschappelijk medewerkers voorbij en zagen een bont palet publicaties en activiteiten tot stand komen. Met enige weemoed spreken ze met de redactie van de *Democraat* over hun ervaringen.

tekst Milan Assis

foto Phil Nijhuis

Eervolle opgave

DUBBELINTERVIEW

Waarom zijn jullie ooit aan deze klus begonnen?

Margot Scheltema: Voor mij was het de perfecte manier om betrokken te raken bij D66 zonder me te verdiepen in dagelijkse partijpolitiek – dat interesseert me toch minder. Ik denk graag na over het hoe en waarom; over het gedachtegoed van een partij. Dat ligt me meer dan flyeren.

Annet Aris: Voor mij geldt hetzelfde. Ik ben altijd meer van de inhoud dan van het politieke spel geweest. In 2006 raakte ik betrokken bij het schrijven van het verkiezingsprogramma. Toen ben ik gevraagd als voorzitter van de redactieraad van *Idee*. Een eervolle opgave, want het is een prachtig blad. Daarna ben ik in het bestuur van de VMS gevraagd. Het is een ontzettend mooie hoek van de partij. Je hebt er de vrijheid om - met alle respect voor mensen die met dagelijkse politiek bezig zijn - principiëler over zaken na te denken.

Hoe hebben jullie je rol vervuld? Hadden jullie ook een inhoudelijke focus?

Margot Scheltema: Het is om te beginnen gewoon bestuurlijk werk. Kijken of de organisatie goed draait. Kijken naar de financiën, naar de programmering, de verantwoording en de bemensing. Dat laatste is het allerbelangrijkst. Wie doet wat, waar? Gaandeweg hebben we ons ook wel opgeworpen als sponsors van bepaalde onderwerpen waar we expertise in of

een specifieke belangstelling voor hadden. Dan verdeelden we de thema's uit het jaarprogramma onder de bestuursleden. We waren vaak nauw betrokken bij een onderzoek, deden mee aan rondetafelgesprekken en lazen mee op versies van publicaties.

Annet Aris: Het bestuur heeft eigenlijk een dubbelrol: klankbord en toezichhouder. Aan de ene kant ondersteun je, maar aan de andere kant daag je de VMS ook uit. Wat wordt het jaarprogramma? Waar gaat de VMS haar tijd aan besteden en waarom precies? Dat waren altijd intensieve discussies. Deels gaat zoiets bottom-up met ideeën van medewerkers, maar het kan ook meer top-down vanuit de vraag: wat zijn de grote maatschappelijke thema's?

Margot Scheltema: Als bestuurslid heb ik me weleens zorgen gemaakt over de manier waarop wetenschappelijke bureaus gefinancierd worden, want de financiering deint mee met het aantal zetels dat een partij krijgt. Als je een enorme klap zou maken naar één of twee zetels, ben je al je geld kwijt. Terwijl je eigenlijk dan juist alle zeilen bij zou moeten zetten om na te denken over de grote vraag: waartoe zijn wij als partij op aarde?

Hoe zien jullie de functie van een wetenschappelijk bureau?

Margot Scheltema: Het is een groot goed dat er een denktank-achtige organisatie binnen een

politieke partij is die de onafhankelijkheid waarborgt. Die in staat is de ogen op de lange termijn gericht te houden. Die echt de diepte in gaat met thematische bijdragen, artikelen, podcasts en bijeenkomsten. Daarmee versterk je het ideologische fundament waar het bestaansrecht van een partij op rust.

Annet Aris: Je ziet dat de output van de VMS varieert van wetenschappelijke artikelen die in een academisch tijdschrift zouden passen, tot publicaties die heel pragmatisch zijn en dicht bij de dagelijkse politiek liggen. Dat is soms lastig. De stichting is soms zoekende over of zij nou meer een wetenschappelijk instituut of een maatschappelijke denktank is. Die vertwijfeling is goed. Het maakt dat we mensen van verschillende pluimage in de stichting hebben. Wel is alles wat de VMS doet stevig wetenschappelijk gefundeerd. Ze werken fact-based en minder met meningen. Welke onderzoeken zijn geweest? Wat is al over deze thema's gezegd? De discipline om deze kwaliteit van onderbouwing vol te houden is ontzettend waardevol.

Heeft de VMS de taak om het gedachtegoed binnen D66 verder te brengen? Of moet zij juist het sociaal-liberalisme in de samenleving breed versterken?

Margot Scheltema: De huidige opvatting is vooral dat eerste. Dat neemt niet weg dat wij altijd tegen elkaar zeggen dat er zoveel goud zit in de artikelen en het andere werk van de VMS. Het is zonde dat het enkel binnen de kring van bekeerden blijft. We moeten er meer mee doen.

Annet Aris: Deze discussie hebben we eigenlijk altijd gehad. Bij de VMS werken allemaal inhoudelijke, gepassioneerde en gedreven mensen. Als een stuk klaar is, begint men eigenlijk snel weer aan een nieuw stuk. We hebben de afgelopen jaren geprobeerd om nog meer te doen met valorisatie [red. het omzetten van kennis in actie] en communicatie, maar het zit niet diep in het DNA van de stichting. Het zou goed zijn om iets meer naar buiten te treden met de ideeën.

Zijn er thema's waarop jullie vinden dat de VMS een voortrekkersrol moet spelen?

Annet Aris: Ik kan natuurlijk het geijkte rijtje opnoemen: oorlog, polarisatie, klimaat. Maar als je het van een wat hoger niveau bekijkt, zijn er een aantal grote, onderliggende maatschappelijke dilemma's. Ten eerste, we moeten op heel veel vlakken snel en ver transformeren; hoe balanceren we dat met een maatschappelijke

←

Margot Scheltema:

Commissaris bij diverse bedrijven; Raad bij de Ondernemingskamer.

Annet Aris:

Commissaris bij oa ASML en Randstad, bijzonder hoogle- raar digitale transformatie, INSEAD.

absorptiecapaciteit die al aan haar grenzen zit? Ten tweede, hoe creëren we weer vertrouwen in de maatschappij en blijven we gelijktijdig waakzaam voor krachten die de democratie ondermijnen? En ten derde, welke rol speelt de markt versus de staat en hoe balanceer je dat goed uit?

Margot Scheltema: Annet verwoordt het mooi. Het mooie van zo'n bureau is dat het consequent naar de lange termijn kijkt en daarmee ook naar de tweede orde-effecten van dit soort ontwikkelingen. Die lange adem heb je nodig om verandering te bewerkstelligen. Daar kom je in de dagelijkse politiek niet aan toe – en dat is logisch.

Annet Aris: Soms zou ik wel willen dat er wat meer actieve dialoog tussen de dagelijkse politiek en de VMS is. Om elkaars perspectieven beter te snappen. Het moeten geen parallelle werelden worden.

Waar kijken jullie het meest positief op terug?

Margot Scheltema: Eén van de leukste dingen was meedoen met sollicitatiegesprekken. Als ik kijk naar de mensen die we gerekruteerd hebben, dan zitten daar zulke enorm interessante, nieuwsgierige en helder denkende jonge mensen bij. Die kunnen wij dan de kans geven om hun hersens te laten kraken op grote thema's. Ik word daar zo blij van.

Annet Aris: Als ik terugkijk, vind ik de ondersteuning die de VMS aan de verkiezingsprogramma's biedt ontzettend belangrijk. En waar we het nog niet over gehad hebben, de VMS is ook hard bezig met het trainen van mensen. Dat is ontzettend belangrijk om het sociaal-liberalisme in het DNA van mensen te krijgen. ■